

Μονομελές Πρωτοδικείο Πατρών

Αριθμ. 2885/2008

Προεδρεύουσα: Ι. Ματσούκα, Πρόεδρος Πρωτοδικών.

Δικηγόροι: Χ. Γκολφινόπουλος, Γ. Μάρκου, Γ. Παπαναστασόπουλος- Α. Μασούλας, Θ. Βγενόπουλος.

[... Σύμφωνα με το άρθρο 1 και 2 § 1 του ν. 2121/1993 για την Πνευματική Ιδιοκτησία και συγγενικά δικαιώματα κ.λπ. οι πνευματικοί δημιουργοί με τη δημιουργία του έργου, αποκτούν πνευματική ιδιοκτησία σ' αυτό, η οποία περιλαμβάνει ως αποκλειστικά και απόλυτα δικαιώματα το δικαίωμα της εκμετάλλευσης του (περιουσιακό δικαίωμα) και το δικαίωμα της προστασίας του προσωπικού τους δεσμού προς αυτό (ηθικό δικαίωμα). Τα δικαιώματα αυτά συνεπάγονται τις εξουσίες που προβλέπονται ειδικότερα στα άρθρα 3 και 4 αυτού του νόμου. Ως έργο νοείται κάθε πρωτότυπο πνευμονικό δημιούργημα λόγου τέχνης ή επιστήμης εκφραζόμενο με οποιαδήποτε μορφή. Εξάλλου, κατά το άρθρο 2 § 3, το οποίο αποτελεί εφαρμογή της Οδηγίας 91/2507 ΕΟΚ του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων της 14.5.1991 για τη νομική προστασία των προγραμμάτων ηλεκτρονικών υπολογιστών, ως έργα λόγου προστατευόμενα κατά τις διατάξεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας θεωρούνται και τα προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών και το προπαρασκευαστικό υλικό σχεδιασμού τους. Η προστασία παρέχεται σε κάθε μορφή έκφρασης ενός προγράμματος ηλεκτρονικού υπολογιστή. Αντιθέτως, οι ιδέες και οι αρχές στις οποίες βασίζεται το πρόγραμμα δεν προστατεύονται με τις διατάξεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας.

Το πρόγραμμα ηλεκτρονικού υπολογιστή θεωρείται πρωτότυπο, εφόσον είναι προσωπικό πνευματικό δημιούργημα του δημιουργού του. Σύμφωνα με το ισχύον σύστημα πνευματικής ιδιοκτησίας στην Ελλάδα (βλ. άρθ. 10 § 1 του ν. 2121/1993), δημιουργός μπορεί να είναι μόνο φυσικό πρόσωπο και όχι νομικό, ειδικότερα δε δημιουργός ενός προγράμματος Η/Υ μπορεί να είναι μόνο φυσικό πρόσωπο (προγραμματιστής), ή ομάδα φυσικών προσώπων προγραμματιστών), όταν η δημιουργία ενός κάπως πιο περίπλοκου προγράμματος είναι αποτέλεσμα συλλογικής εργασίας, ήτοι πρόκειται για έργο συνεργασίας δύο ή περισσότερων δημιουργών, οι οποίοι είναι και οι αρχικοί συνδικαιούχοι του περιουσιακού και ηθικού δικαιώματος επί του συγκεκριμένου προγράμματος ("έργου") και δη κατά ίσα μέρη, εκτός αν συμφωνήθηκε άλλως (άρθ. 7 § 1 ν. 2121/1993).

Σημειώνεται ότι, στην περίπτωση αυτή, κατ' αρχήν η απόφαση για την εκμετάλλευση του έργου και οι λοιπές σχέσεις μεταξύ των συνδικαιούχων, διέπονται από τις περί κοινωνίας, διατάξεις του ΑΚ. Πάντως πρέπει να σημειωθεί ότι, κάθε συμβολή στη δημιουργία πνευματικού έργου, δεν παρέχει και δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας. Προς τούτο απαιτείται συμβολή ή μορφή συνεργασίας, που αποτελεί, αυτοτελώς θεωρούμενη, "έργο" με την έννοια που προαναφέρθηκε. Συνακόλουθα, δεν αποκτά δικαίωμα εκείνος που βοηθά στην καθαρώς υλική φάση της εκτέλεσης της δημιουργίας, καθώς και αυτός που έδωσε την ιδέα ή χορήγησε πληροφορίες. Έτσι, μόνον η συμβολή στην κωδικοποίηση του προγράμματος Η/Υ (coding) στις περισσότερες των περιπτώσεων ή η επιλογή του κατάλληλου αφηρημένου αλγορίθμου, αποκλείει τη συνδημιουργία, η οποία προϋποθέτει ότι κάθε συνδημιουργός "υποτάσσεται" σε μία γενική ιδέα, ούτως ώστε το κοινό πρόγραμμα να εκπροσωπεί όλους τους συνδημιουργούς. Αυτό προφανώς συμβαίνει όταν κάθε

συνδημιουργός καταμερίζει κατά τέτοιο τρόπο τη δημιουργική συμβολή του, ώστε η συμβολή του επόμενου να βασίζεται στα αποτελέσματα του προηγούμενου, με την προϋπόθεση βεβαίως ότι στην αρχή της εκπονήσεως του προγράμματος είχαν οπό κοινού καθορίσει το αντικείμενο, σκοπό, μέθοδο και την απαιτούμενη εργασία. Περαιτέρω, κατά το άρθρο 6 του ανωτέρω νόμου, ο δημιουργός ενός έργου είναι ο αρχικός δικαιούχος του περιουσιακού και ηθικού δικαιώματος επί του έργου, ενώ κατά το άρθρο 10 § 2 αυτού τεκμαίρεται (μαχητό τεκμήριο) ως δικαιούχος της πνευματικής ιδιοκτησίας σε προγράμματα ηλεκτρονικών υπολογιστών το φυσικό ή νομικό πρόσωπο του οποίου το όνομα ή η επωνυμία εμφανίζεται πάνω στον υλικό φορέα του έργου κατά τον τρόπο που συνήθως χρησιμοποιείται για την ένδειξη του δικαιούχου. Η παραπάνω προστασία παρέχεται, κατ' άρθρο 40 του ως άνω νόμου, σε συνδυασμό με άρθρο 2 της παραπάνω οδηγίας της ΕΟΚ, στο δημιουργό του προγράμματος και, όταν αυτός εργάζεται για λογαριασμό άλλου (εργοδότη), τότε η προστασία μεταβιβάζεται αυτοδικαίως στο πρόσωπο, του τελευταίου. Ο νόμος δεν περιέχει προσδιορισμό της έννοιας του προγράμματος, αλλά, η θεωρία και νομολογία δέχονται ότι ο όρος αυτός σημαίνει σειρά εντολών που έχουν σκοπό να επιτρέψουν στη συσκευή επεξεργασίας πληροφοριών, δηλαδή στον ηλεκτρονικό υπολογιστή, να εκτελέσει ή να πετύχει ορισμένες λειτουργίες ή ορισμένα αποτελέσματα. Όσον αφορά στην πρωτοτυπία, η οποία απαιτείται για την προστασία προγράμματος Η/Υ και η οποία εκφράζεται στο νόμο με την προϋπόθεση να είναι αυτό προσωπικό δημιούργημα του δημιουργού του, γίνεται ειδικότερα δεκτό ότι πρέπει το πρόγραμμα να χαρακτηρίζεται από μία προσωπική πνευματική συμβολή του δημιουργού του και από μια ιδιαίτερη ατομικότητα ή να εμφανίζει δημιουργικό ύφος που το διαφοροποιεί από άλλα παρεμφερή προγράμματα ή ότι πρέπει, σε κάθε περίπτωση να αναμένεται με μεγάλη πιθανότητα πως τρίτος δε θα ήταν σε θέση να δημιουργήσει παράλληλα το ίδιο (Βλ. σχετ. ΕΑ 2949/2003 ΠοινΧρ 2004 836 επ., ΠΠρθεσ 18201/1998 ΕλλΔνη 1999 458, ΠΠρΑΘ 5235/19Θ2 ΕλλΔνη 1992 1298, Κοτσίρη, Πνευματική ιδιοκτησία σελ. 65, Μαρίνο Πνευματική ιδιοκτησία παρ. 140, 152, 153, αναφερόμενο σε στατιστική μοναδικότητα) [...]

Από την εκτίμηση των ενόρκων καταθέσεων των μαρτύρων των διαδίκων που εξετάσθηκαν στο ακροατήριο του Δικαστηρίου, τις ένορκες βεβαιώσεις μαρτύρων με αριθμούς 11595/21-12-2007, 11727/25-2-2008, 11728/25-2-2008 της Συμβ/φου Πατρών ..., 11514/25-12-2008 του Συμβ/φου Αθηνών ..., 11055/22-2-2008 της Συμβ/φου Αθηνών ,...-, 2260/19-2-2008, 2261/19-2-2008 της Συμβ/φου Πατρών ..., 11163/19-2-2008 της Συμβ/φου Αθηνών ... και 4791/19-2-2008 της Συμβ/φου Αργοστολίου ..., όλα τα έγγραφα που προσκομίζουν και επικαλούνται οι διάδικοι και από όλη γενικά τη διαδικασία πιθανολογήθηκαν τα ακολούθα πραγματικά περιστατικά: ο αιτών-πρώτος των καθ' ων,, είναι εξειδικευμένος στη δημιουργία και διαχείριση λογισμικού με βασικές σπουδές φυσικής και ειδίκευση στους ηλεκτρονικούς υπολογιστές. Ασχολείται με το παραπάνω αντικείμενο από το έτος 1988 και ήδη από την εποχή εκείνη εκπόνησε πρόγραμμα Η/Υ, με το κωδικό όνομα, το οποίο λειτουργούσε σε λειτουργικό, για τη μηχανογράφηση επιχειρήσεων διαφόρων κατηγοριών, όπως εκπαιδευτικών, εμπορικών και βιομηχανικών. Το πρόγραμμα αυτό ο αιτών το ίδιο χρησιμοποιούσε, αλλά και το εκμεταλλευόταν, διαθέτοντας το κατά χρήση σε τρίτους. Το έτος 1985 ιδρύθηκε, με συμμετοχή του παραπάνω αιτούντος κατά 30%, η εταιρία με την επωνυμία "....." ως Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΚΕΚ). Ο αιτών, ως αρμόδιος για την οικονομική διαχείριση της παραπάνω εταιρίας, κατά το χρονικό διάστημα από το έτος 1995 μέχρι το έτος 2002 και για την εξυπηρέτηση του, μια και ο ρόλος του στο προαναφερθέν ΚΕΚ ήταν ο συντονισμός της λειτουργίας του λογιστηρίου με αυτήν του τμήματος υλοποίησης της κατάρτισης, ώστε τελικά να υπάρχουν οι

αναγκαίες δαπάνες (εκπαιδευτών, καταρτιζομένων κλπ), για να γίνουν οι αποπληρωμές των προγραμμάτων, εγκατέστησε σε αυτήν το πρόγραμμα του, χωρίς ουδέποτε να μεταβιβάσει τα οποιαδήποτε επί του προγράμματος αυτού, δικαιώματα του. Παράλληλα δημιούργησε και άλλα μικρά προγράμματα με εξειδικευμένη λειτουργία το καθένα για διάφορες άλλες συναφείς λειτουργίες.

Το έτος 1997, επειδή η χρήση πολλών διαφορετικών προγραμμάτων του δημιουργούσε δυσκολίες, ο αιτών, προέβη σε λειτουργική ενοποίηση όλων αυτών, σε ένα νέο ενιαίο πρόγραμμα στο οποίο έδωσε το όνομα ... και το οποίο τοποθέτησε σε πλήρη λειτουργία, από τις αρχές του έτους 1998 στην εταιρία ".....", στην οποία και μέχρι σήμερα λειτουργεί. Σημειωτέον ότι ο αιτών κατά τη δημιουργία του προέβη στη "μετάφραση" αυτού σε λειτουργικό λόγω των εν τω μεταξύ τεχνικών εξελίξεων. Το παραπάνω πρόγραμμα αποδείχθηκε ιδιαίτερα χρήσιμο για τα ΚΕΚ, τα οποία ζητούσαν, όλο και περισσότερα, να τους παραχωρηθεί η χρήση του. Τότε αποφασίστηκε τόσο από το δημιουργό του παραπάνω προγράμματος, ήτοι τον αιτούντα ..., όσον και από τα λοιπά μέλη της εταιρίας ".....", η οποία σημειωτέον, ως ΚΕΚ, δεν επιτρεπόταν να ασχοληθεί με άλλη εμπορική δραστηριότητα, να χρησιμοποιηθεί, για φορολογικούς κυρίως λόγους, η αιτούσα-καθ' ης εταιρία με την επωνυμία "... Α.Ε." και τον δ.τ: ... Α.Ε, που ήταν "αδελφή" εταιρία της ..., για την εμπορική εκμετάλλευση του παραπάνω προγράμματος. Πράγματι από το έτος 2000 η εταιρία ... Α.Ε., άρχισε να προωθεί στην αγορά το πρόγραμμα Η/Υ ..., το οποίο για λόγους marketing ονομάστηκε Από όλα τα προεκτεθέντα συνάγεται ότι το επίδικο πρόγραμμα είναι πρωτότυπο έργο, κατά την έννοια του άρθρου 2 § 1 και 3 του Ν. 2121/1993 για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, όπως εξάλλου συνομολογείται από τους διαδίκους, και δημιουργός αυτού είναι ο αιτών, και όχι ομάδα ατόμων, είτε μισθωτών, είτε ατόμων στα πλαίσια παροχής ανεξάρτητων υπηρεσιών προς τη ... Α.Ε, όπως αβάσιμα η τελευταία ισχυρίζεται.

Αντιθέτως, πιθανολογήθηκε ότι ακόμη και η βελτίωση και η εξέλιξη του επίδικου προγράμματος ελάμβανε χώρα στα πλαίσια συμβάσεων παραγγελίας μεταξύ της ως άνω εταιρίας και του ..., οι οποίες δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής των άρθρων 8 και 40 του ν. 2121/1993. Κατά την εκτέλεση δε αυτών των συμβάσεων παρείχαν συνδρομή στον τελευταίο εργαζόμενοι στην ως άνω εταιρία, οι οποίοι όμως βοηθούσαν μόνον στην καθαρώς υλική φάση της εκτελέσεως της επίδικης δημιουργίας και επομένως δεν κατέστησαν και συνδημιουργοί του προγράμματος. Χαρακτηριστική περί των ανωτέρω είναι η κατάθεση του μάρτυρα (βλ. 2260/19-2-2008 ένορκη βεβαίωση), ο οποίος καταθέτει ότι δημιουργός του επίδικου προγράμματος είναι ο ... και ότι οι εργαζόμενοι στην ως άνω εταιρία απασχολούνταν στο επίδικο πρόγραμμα μόνον από τις οδηγίες και τις καθοδηγήσεις του Περαιτέρω από κανένα από τα προεκτεθέντα αποδεικτικά μέσα δεν πιθανολογήθηκε ότι η εταιρία Α.Ε κατέστη δευτερογενώς δικαιούχος του επίδικου προγράμματος, αναγκαστικά και αυτοδικαίως, δυνάμει των άρθρων 8 και 40 του ν. 2121/1993, διότι το πρόγραμμα αυτό δεν υλοποιήθηκε στα πλαίσια συμβάσεως εργασίας μεταξύ αυτής και του

Εξάλλου δεν πιθανολογήθηκε ότι η εταιρία Α.Ε, κατέστη δικαιούχος εκμετάλλευσης του επίδικου προγράμματος κατόπιν είτε έγκυρης σύμβασης μεταξύ αυτής και του ... είτε άδειας του τελευταίου προς αυτήν, καθόσον ο ... είχε μεν παράσχει τη μη αποκλειστική άδεια εκμετάλλευσης του εκπονηθέντος από αυτόν προγράμματος στην ως άνω εταιρία, πλην όμως η ως άνω άδεια δόθηκε άτυπα, χωρίς να τηρηθεί ο προβλεπόμενος από τον νόμο έγγραφος τύπος (άρθρο 14 ν. 2121/1993) και επομένως, ως άκυρη δεν παράγει έννομα αποτελέσματα, γενομένου

δεκτού ως ουσιαστικά βάσιμου του σχετικού ισχυρισμού του Το γεγονός ότι δημιουργός και δικαιούχος του επίδικου έργου είναι ο ενισχύεται και από το ότι στις αποδείξεις παροχής υπηρεσιών (...) του τελευταίου προς την εταιρία ..., αναφέρεται πέραν της αιτίας τους αμοιβή για την προσαρμογή και εξέλιξη του ... "τα δικαιώματα πνευματικής ιδιοκτησίας παραμένουν σε εμένα (...)". Τούτο δε δεν αναιρείται ούτε από το ότι στις συμβάσεις παραχώρησης της χρήσης του επίδικου προγράμματος σε τρίτους, τις οποίες υπέγραψε ο ... ως εκπρόσωπος και για λογαριασμό της εταιρίας, ρητά αναφέρεται ότι "αποκλειστικός κάτοχος όλων των δικαιωμάτων πνευματικής ιδιοκτησίας είναι η", αλλά ούτε και από την αναγραφή της επωνυμίας της εταιρίας στους υλικούς φορείς του προγράμματος (δισκέτες και cd). Και τούτο διότι τα ανωτέρω αφορούν τις σχέσεις της εταιρίας με τρίτους και όχι τις μεταξύ των διαδίκων σχέσεις, λόγος για τον οποίο δεν ισχύει εν προκειμένω το τεκμήριο του άρθρου 10 § 2 του Ν. 2121/1993. Περαιτέρω το Νοέμβριο του έτους 2007 ο αποχώρησε από την παραπάνω εταιρία (ήταν αντιπρόεδρος του ΔΣ αυτής από το έτος 2001 η δε σύζυγος του μέτοχος με ποσοστό 10%), λόγω οικονομικών διαφορών που ανέκυψαν ήδη από το καλοκαίρι του ίδιου έτους, με αποτέλεσμα την ανταλλαγή εξώδικων μεταξύ των διαδίκων, αλλά και την εκατέρωθεν υποβολή μηνύσεων, αιτήσεων λήψεως ασφαλιστικών μέτρων κλπ. Τον ίδιο χρόνο αποχώρησε από την αιτούσα-καθ' ης και ο τρίτος των καθ' ων, ο οποίος ίδρυσε τη δεύτερη των καθ' ων, εταιρία με έδρα τη και το αυτό με την αντικείμενο εργασιών. Οι παραπάνω πράξεις δεν συνιστούν αφ' "αυτές αδικοπρακτική συμπεριφορά ούτε κατά τις διατάξεις του ΑΚ ούτε κατά τις διατάξεις του αθέμιτου ανταγωνισμού. Αλλά ούτε και οι εκτιθέμενες στην πρώτη σκέψη πράξεις (ήτοι αποδιοργάνωση της επιχείρησης, απόσπαση εργατικού δυναμικού, απόσπαση πελατείας και εκμετάλλευση επιχειρηματικών απορρήτων), για το λόγο ότι τελούν σε άμεση συνάρτηση με την πατρότητα και τα δικαιώματα επί του επίδικου προγράμματος, που όπως προαναφέρθηκε ανήκουν στον Επομένως η από το Νοέμβριο του 2007 και εφεξής με οποιοδήποτε τρόπο διάθεση σε τρίτους από την καθ' ης του επίδικου προγράμματος καθώς και η από μέρους της διάδοση ότι αυτή τυγχάνει πνευματική, δημιουργός και δικαιούχος του εν λόγω έργου, συνιστά προσβολή του δικαιώματος πνευματικής ιδιοκτησίας του αιτούντος και λόγω του κατεπείγοντος κρίνεται αναγκαία η λήψη ασφαλιστικών μέτρων...]